

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

2. An generatio sit essentialiter mutatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Q VÆSTIO II.

An generatio sit essentialiter mutatio.

Videretur ex dictis pars affirmatiua debere esse extra controuersiam, quandoquidem non solum Philosophus in tribus suis descriptionibus explicauerit generationem per mutationem, sed & id etiam conclusimus, quia tamen non desunt qui hoc in controuersiam vertunt, oportet id examinare distinctius.

Sensus controuersie.
Pro quo aduertendum punctum huius controuersie consistere in hoc, an generatio habeat esse essetii liter id, à quo subiectum mutatur à negatione, seu priuatione formæ ad ipsam formam, quæ priuatio prius inest subiecto, & excluditur per formam; an vero sufficiat ad generationem quod sit id, quo subiectum acquirit formam, quam sine generatione non haberet, licet de facto nunquam fuerit sub negatione, aut priuatione formæ. Multi enim qui dicunt generationem esse essetii liter mutationem, intelligunt per mutationem transitum subiecti de nō esse vere & positue ad esse, & consequenter negant productionem compositi, cuius materia non præcedere formam tempore, esse generationem; omnes autem, qui negant generationem esse essentialiter mutationem, idem etiam intelligunt per mutationem, sed tamen dicerent productionem compositi, cuius materia non præcedet formam tempore, esse generationem, licet non esset mutatio. Vnde quia eadem positiua productio compositi posset secundum se vel præsupponere priuationem formæ in subiecto, vel nō præsupponere, & si præsupponeret haberet rationem mutationis, si vero non præsupponeret, nō haberet rationem mutationis, semper vero haberet rationem generationis, propterea consequenter asserunt generationem non esse essentialiter mutationem, sed hoc esse ipsi valde accidentale quantum ad naturam quam intrinsecam, licet generationes omnes, quæ de facto fiunt per causas secundas, habeant hoc accidentis annexum, quia semper materia in quam agunt præsupponitur tempore actioni generatiuæ.

Alij vero, qui dicunt generationem esse essentialiter mutationem, & tamen non necessario præexigere negationem subiecti prius tempore existentem, non intelligunt per mutationem transitum de non esse (quod non esse vere, & actu fuit in subiecto) ad esse: sed transitum à non esse quod fuisset, nisi impediretur per formam, ad quam sit transitus.

Ego sane existimo, in primis quæstionem esse de nomine, an mutatio dicat essentialiter ordinem ad non esse termini actualiter præexistentem, vel sufficiat ordo ad negationem, quæ vel præexistit, vel præexistit, quæ est controuersia inter Auctores tertij modi dicendi, & eos qui tenent duos primos modos; vnde potius conueniendum esset in nomine, quam altercandum: & idem etiam sentio de controuersia quæ est inter Auctores duorum primorum modi dicendi: dependet enim a significatione generationis. Neque rea est aliqua potest esse difficultas hac in re, nisi in acquisitio formæ substantialis, seu actio positiua, per quam coniungitur forma substantia cum materia prima existente an ecedenter sub negatione formæ, sit distincta rationis ab acquisitione, seu actione positiua, per quam coniungeretur illa forma materię nō præexistenti sub negatione: si enim distinguerentur specie ista acquisitiones, tum posset vna ex ipsis vocari mutatio & generatio, & altera non deberet sic vocari, & consequenter posset optime dici quod generatio esset essentialiter mutatio. Si vero illa actiones non distinguuntur specie, quod umque nomen tribuitur vni, quod nō tribuitur alteri, deberet ipsi tribui ratione alicuius conditionis accidentalis, & consequenter posset dici accidentiter conuenire. Itaque hoc quod solum est in controuersia reali hic examinabimus, & deinde etiam qui absolute dicendum sit in controuersia nominalibus resolvemus.

CONCLUSIO I.

8 *Respectus positiua, quo subiectum recipit formam Respe-*
sue eductam, sine non eductam, & actio positiua, per
quam produciens produci formam in subiecto, sine educendo
ipsam, sine non educendo, est eiusdem rationis, sine prius
tempore fuerit priuatio formæ in subiecto; sine non fuerit
 Hanc non inuenio propositam ab Authoribus, si dicitur
 detur omnino certa, quia quod præsupponatur subiectum
 tempore ante illam receptionem, & actionem, est
 nino impertinens ad naturam ipsarum, & quicumque
 dependentiam, quam debent habere, siue ad subiectum,
 siue ad agens: ergo sunt eiusdem rationis, siue præsuppo-
 natur negatio formæ, sine non.

Confirmatur: quod negatio actionis præsupponatur
 tempore in agente, vel non præsupponatur, est im-
 pertinens ad variationem specificam actionis, quoad
 entitatem suam in se eam: & quamuis posset habere
 re aliquam denominationem quando proueniret ab
 agente præsupposito tempore cum tali negatione, quam
 non haberet si præsupponeretur agens cum illa; tamen
 ista denominatio esset ipsi extrinseca, & accidentalis, &
 nullo modo orta ex natura intrinseca ipsius actionis
 quoad entitatem suam positiuam: ergo similiter quod ne-
 gatio formæ præsupponatur in subiecto, vel non præsup-
 ponatur ante coniunctionem ipsius cum forma, & ante
 actionem, per quam coniungitur cum forma; est omnino
 impertinens ad variationem naturæ istius coniunctionis,
 & actionis; & si aliqua denominatio tribuatur actioni
 ac coniunctioni, quando præsupponitur negatio, quæ
 non tribuetur, ea non præsupposita, eam omnino acci-
 dentalem, & extrinsecam isti coniunctioni, & actioni; quod
 mihi apparet certum.

Confirmatur secundo quia gratis, & absque fundamen-
 to villo diceretur, quod illa præsuppositio negationis va-
 riarer intrinsecam naturam actionis, etiam arguitur: ergo
 non est dicendum.

CONCLUSIO II.

9 *Productio compositi ex materia non præexistente tem-*
pore ante formam sine eductam, siue non eductam, est actio com-
generatio, & etiam mutatio. Hæc est conformis principiis
Doctores de educatione, quatenus asserunt ad eam nō præ-
 quiri quod negatio formæ eductæ sit prius tempore in
 subiecto, quæ forma, & eam tenent omnes *Scotti* com-
 munitur; quos sequuntur plurimi recentiores & specia-
 tim *Aduersa questione 37. sectiore 3.* quamuis eam leuiter
 tantum insinuet, est autem quoad primam partem contra
 Ruinum hic cap. 4. tract. 1. quæst. 2. Quoad secundam ve-
 ro partem est contra eos auctores, qui putant generatio-
 nem non esse essentialiter mutationem: propterea enim
 hoc putant, quia existimant generationem, qua generare-
 tur compositum ex materia non præexistente tempore,
 non esse mutationem, quos auctores suppresso nomine
 citat Ruinus.

*Probat*ur conclusio quoad primam partem, quia productio
 talis compositi non esset creatio, quandoquid esset pro-
 ductio dependens à subiecto & consequenter non esset
 productio rei ex nihilo: ergo esset generatio, quia produ-
 ctio substantialis, ut sic, adæquate diuiditur in generatio-
 nem substantiæ, & creationem substantiæ.

*Probat*ur secundo, quia omnis productio substantialis,
 quæ sit per causam secundam de facto, est generatio: ne-
 que enim causa secunda de facto creat, quidquid sit de
 possibili: sed aliqua productio substantialis sit à causa se-
 cunda de facto ex materia non præexistente tempore ante
 formam, quæ produciatur: ergo productio compositi ex
 materia non præexistente tempore est generatio.

*Probat*ur minor, quia quando ignis comburit species
 Eucharisticas, & ex his generat ignem, quandoquidem
 nihil substantiæ sit sub illis speciebus, omnes fatentur
 de nouo produci à Deo materiam in illo ipso instanti
 temporis, quo ignis debet educere formam substan-
 tialem & producere ignem: ergo aliqua productio sub-
 stantialis sit à causa secunda ex materia non præsupposita
 tempore.

Confirmatur: quia si Deus in instanti A produceret

H h h

materiam vltimè dispositam ad formam ignis, ignis ipsi applicatus sufficiens er produceret ignem ex illa materia naturaliter, non per creationem: ergo per generationem.

Confirmatur, quia gratis, & absque vilo fundamento diceretur illa actio non habere denominationem creationis aut generationis, sed nouam aliquam excogitatam ab aduersariis ad euadendam difficultatem: & per hoc patet responsionem *Ruij* non satis facere.

19 *Respondet Ioannes à Sancto Thoma quest. 1. art. 1. ad calum de Eucharistia*, adesse tum ibi quantitatem prius tempore, quæ supplet vicem materiæ per receptionem dispositionum præuiarum, & negationem forme præcessisse tempore non formaliter in ipsa materiâ, sed virtualiter.

Contra primò; quia ad intentum conclusionis sufficit quod negatio non debeat præcedere in materia formaliter ad hoc, quod aliquid generetur: ergo cum hoc concedatur, frustra & impertinenter ad propositum recurritur ad quantitatem suppletem vices materiæ, & ad virtutalem processionem materiæ.

Contra secundo, quia ipsemet postea cum videt retinam responsionem non quadrare alteri casui de materia, quæ produceretur vltimate disposita, & applicaretur in eodem instanti agentis, respondet tum sufficere quod priuatio præcedat naturæ formam, quæ est doctrina *Scoti* & nostra inferius proponenda. Sed hæc eadem responsio quæ sufficeret, & sine dubio esset melior ad calum de Eucharistia: ergo altera illa obscurior non erat adhibenda.

Aduerte autem, ex hac secunda ipsius responsione hunc authorem videri tenere, in re ipsa nostram conclusionem.

Probat ergo eadem pars ex dictis in prima conclusione, generatio est aliquid vnum posituum, sed quidquid posituum reperitur quando producit compositum ex materia præexistente tempore, reperitur quando producit compositum ex materia non præsupposito tempore; imò eadem ipsa numero positiua possunt esse in vtroque casu: ergo si interueniat generatio in vno casu, interuenit in altero, sed interuenit in vno secundum aduersarios: ergo & in altero.

Dices eadem quidem interuenire, sed cum diuersis denominationibus, quia in vno casu coniunctio subiecti cum forma sequitur priuationem: ergo ratione huius in vno casu illa coniunctio vocari potest generatio, licet in altero non possit.

Contra primò: quia quamuis sic posset vocari tamen non debet de facto dici quod sic vocetur, quia de facto omnis productio substantialis, quæ non est creatio, vocatur generatio: ergo non sola productio substantialis præsupponens negationem termini in subiecto prius tempore debet vocari generatio, & præsertim cum nulla sit ratio aut authoritas vnde colligatur quod illa sola sic vocanda sit.

Contra secundo: quia si actio eadem numero vocatur generatio ob talem denominationem, ergo saltè hoc habetur, quod illa actio, quæ denominatur generatio, non distinguitur essentialiter ab actione, quæ non est generatio magis, quam pauper qui denominatur albus, distinguitur ab illo, qui non denominatur albus.

11 *Probat secundò pars*: quia nihil impedit quo minus illa productio dicatur mutatio, quemadmodum dici potest generatio: est enim eadem ratio de vtraque: & quando Philosophus semper dicit quod generatio sit mutatio, gratis diceretur quod non intelligeretur in sensu essentiali.

Confirmatur, quia sufficit ad mutationem, quod priuatio forme, ad quam mutatur subiectum, præcedat naturæ modo iam statim explicando, & gratis requireretur præcessio temporaria.

Obiicit primò: generatio nequit dari absque tribus principiis intrinsicis, ad ipsa requisitis, materia verbi gratia, forma, & priuatione: ergo necessario prærequirit priuationem, & consequenter, quando non præest priuatio, non potest esse generatio.

Respondetur cum Scotistis communiter, distinguendo primum consequens: priuationem, quæ prius tempore existat in subiecto, nego; quæ prius natura, concedo priuam, & nego secundam consequentiam.

Dico: quod solū præsupponitur naturæ, reperitur in eodem instanti temporis cum re, quam præcedit: sic enim causa efficiens, quæ solum præsupponi debet naturæ ad actionem & effectum, debet esse in eodem instanti temporis cum illis; & sic ipsa materia quæ solum debet præesse naturæ ad formam, debet esse in eodem instanti cum forma: ergo si priuatio debeat solum præcedere prius naturæ, debet esse in eodem instanti temporis.

Confirmatur, quia omnia instantia naturæ se inuicem priora & posteriora clauduntur in eodem instanti temporis: ergo & omnia illa, quæ sunt in illis instantibus naturæ, debent esse in eodem instanti temporis; sed priuatio forme nequit esse in eodem instanti temporis cum forma: ergo debet magis præcedere quam natura, & consequenter debet præcedere tempore, si præcedat vilo modo.

Respondetur distinguendo antecedens, quod præcedit naturæ positue, concedo; negatiue, nego antecedens: & similiter distinguo consequens, si præcedat positue, concedo; sed nego sic præcedere: si negatiue, nego, & dico quod solum sic præcedere debeat priuatio.

12 *Iuxta hoc respondeo ad confirmationem* distinguendo. Quædo consequens: omnia illa quæ sunt in illis instantibus negatiue tantum, nego: positue, concedo consequentiam cum consequentia probationis. Ut hæc etiam responsio intelligatur, aduert illa dici præcedere aliud naturæ positue, quæ & præcedunt actui, & possunt dici existere absolute, & sic se habet materia respectu forme, efficiens respectu actionis, & effectus, animalitas respectu rationalitatis; hæc respectu nihilitatis: Sic autem non se habet priuatio in casu nostro ad generationem, aut formam, quia non potest dici absolute, existit priuatio in subiecto. Illa vero dicuntur existere prius naturæ negatiue, quæ absolute non existunt; sed existerent tamen, nisi impdirentur per existentiam earum rerum, quibus dicuntur priora natura, & sic se habet priuatio respectu forme; nam quamuis absolute non existat in materia, existeret tamen nisi fuisset propter inductionem forme.

Hæc responsio est in re optima, ac veram continens doctrinam, potest tamen adhuc clarius responderi alter ad probationem, distinguendo antecedens, absque tribus principiis quæ existunt quando est generatio, aut ante, nego: absque illis eo modo quo requiruntur ad generationem, concedo antecedens, & nego consequentiam. Itaque ex illis principiis priuatio non debet existere, nec quando est generatio, quod omnes concedunt, & hinc nos dicimus quod causatur quando non est; nec antecederet; quia quod præcesserit ante, est omnino impertinens ad principationem ipsius.

Et si queratur, quomodo ergo requiritur, aut cur? *Respondeo* Cur requiritur quod non sit, quia quamdiu esset, impossibile esset generatio; & requiritur etiam ad hoc quod intelligatur aliquid posse generari ex subiecto, quod intelligatur illud subiectum posse esse tam cum habitatione forme, quam cum priuatione forme: alias non posset intelligi per modum subiecti, quod posset recipere formam per actionem phylicam, & realem, & alio modo non requiritur priuatio ad principandum rem aliquam.

Obiicit secundò: si posset generatio esse ex materia quæ non præsupponeretur cum priuatione, sequeretur quod productio celorum esset generatio; sed hoc est falsum, quia alias cali essent generabiles contra communem sententiam.

Respondetur negando minorem, ex suppositione quod cali componentur ex materia & forma, prout supponitur in obiectione: ad cuius probationem dico, non esse contra communem sententiam quod cali sint generabiles, & corruptibiles per actionem causæ primæ, sed solum alseritur communiter, quod sint ingenerabiles, & incorruptibiles respectu

respectu ad causas secundas: quod verum esset, quamvis productio eorum esset generatio.

13 *Obijciunt contra secundam partem:* mutatio est transitus subiecti à nō esse tale ad esse tale: sed subiectum in casu nostro non transiit ad non esse tale ad esse tale, quandoquidem nunquam, ut supponitur, fuerit sub non esse: ergo quamvis fieret tum generatio, illa tamen generatio non haberet rationem mutationis.

Confirmatur, quia mutatio est id, mediante quo aliquid aliter se habet, quam ante se habuit: sed nihil in casu nostro aliter se haberet, quam ante: ergo non posset esse mutatio.

Respondetur distinguendo maiorem: à non esse tale, quod non esse fuit antecederet, nego maiorem; quod nō esse fuisset tum in subiecto, si non aduenisset generatio, concedo maiorem, & similiter distinguo minorem, & nego consequentiam.

Ad confirmationem respondeo negando maiorem, si loquamur de mutatione ut sic: licet enim aliqua mutatio in particulari habeat hanc rationem, tamen hæc ratio non requiritur ad mutationem omnem, neque consequenter ad mutationem ut sic, ad quam sufficit, ut iam dixi, quod per eam aliter se habeat quam haberet se sine ea, siue de facto aliter se habuerit, siue non. Posset quidē doctrina præmissa de anterioritate naturæ, quam habet priuatio ad formam, & generationem, huc applicari, sed responsio adducta est faciliior, & aliis æque bona.

Q V A E S T I O I I I.

Quid sit subiectum, & terminus generationis.

14 *Hæc* quæstio quantum ad rem ipsam videretur esse facilioris resolutionis ex dictis; sed diuersitas modorum loquendi, quibus authores eam resolucendo vtuntur, aliquantulum eam intricatam reddunt.

Pro maiori autem claritate eius aduertendum est posse considerari duplicem generationem: vnā actiuā, à qua habet agens formaliter generare, aliam passiuā, à qua aliquid dicitur generari. Et quidem si loquamur de generatione actiuā, ex suppositione quod actio subiectanda sit in agente, non est dubium quin illa etiam habeat agens pro subiecto tam denominationis, quam inhesionis: inhaeret enim illi, & denominat ipsum generans actiuē: nec in hoc potest esse difficultas specialis, præter illam, quæ est de subiectione actionis in agente. Vnde solum controuersi hic particulariter potest de generationis passiuæ subiecto, de qua quod resoluetur eodem modo currit de generatione actiuā, ex suppositione quod identificaretur generationi passiuæ, ut extra scholam Scotisticam communius ab authoribus defenditur, qui propter hæc non distinguunt inter vtamque generationem, quia scilicet supponunt eas identificari realiter, atque adeo quod est subiectum vnius, alterius etiam esse subiectum.

Aduertendum secundo à generatione haberi multas denominationes: nam in primis per eam materia mutatur ad formam, compositum præcedens conuertitur in subsequens; illud ipsum subsequens generatur ut quod; forma quando educitur, acquirit suum esse, & vnitur materiæ; & quando non educitur, vnitur. Vnde non est dubium, quin omnia hæc sint subiecta denominationis eius, hoc est subiecta quæ recipiunt denominationem ab illa. Quod si omnes hæc denominationes provenirent ab vnica forma, quæ in vnico subiecto inhaereret, hic tantum esse posset difficultas, in quoniam ex illis omnibus subiectis, quæ accipiunt illam denominationem ab ipsa, subiectionetur, ac inhaereret illa vnica forma.

15 Si vero non provenirent omnes illæ denominationes ab vnica forma, sed à pluribus, tum non esset vnicum subiectum, sed plura generationis adæquate sumpta. Vnde hic primo examinandum an sint plures formæ, à quibus proveniunt istæ denominationes.

Itaque in primis suppono compositum substantiale, quod conuertitur, non habere in se subiectionem villam formam, à qua habet illam denominationem, neque enim

habet illam denominationem nisi in instanti in quo non est, tum autem non habet in se aliquam formam actu existentem, si ut nec ipsum verum actu existit, ut patet.

Rursus suppono materiam, quando mutatur ad formam, recipere in se vnionem ad illam formam & ab illa habere mutari ad formam; siue forma habeat suum esse à materia, siue non, & rursus in nostra sententia aliam dari vnionem in forma ad materiam; & ex his vnionibus vnā non magis spectare ad generationem quam alteram: vnde certum est, quod generatio, quatenus includit vnionem materiæ, habet pro subiecto ipsam materiam; quatenus includit alteram vnionem formæ, ipsam formam. Quod si solum vnica vnio poneretur inter vtamque, tum dicendum quod generatio quatenus dicit vnionem, haberet illud subiectum solum, in quo illa vnica vnio diceretur inherere, nimirum vel materiam solam ut putant aliqui, vel formam solam, ut alij; vel vtamque simul, ut nonnulli; nec in hoc etiam potest esse vlla altercatio.

Præterea in generatione omni, quæ de facto reperitur præter hominis, vltra vnionem sub conceptu vnionis interuenit influxus causæ materialis in formam, quia ex ipsius potentia omnis forma educitur præter animam rationalem, quæ creatur. Et licet hic concursus sit imperitius ad generationem cuiuscunque compositi substantialis, in quantum nullum sit tale compositum, quod non posset generari, quamvis non educeretur forma ipsius, sed crearetur instar animæ rationalis; tamen posset dici quod in generatione tali particulari,educta scilicet, includeretur essentialiter iste concursus: & hoc supposito, quia iste concursus quasi actiuē consideratus se habet ex parte materiæ, siue distinguatur ab vnione, ut aliqui etiam Scotistæ putant, siue non distinguatur, ut tenent alij, de quo supra actum est, & quia passiuē consideratus se habet ex parte formæ, & distinguitur etiam realiter à concursu materiæ in sententia Scotistarum: sequitur manifeste quod concursus actiuus subiectionetur in materia, & passiuus in forma: quod si identificentur isti concursus, tum ponendi sunt vel in materia sola vel in forma sola, secundum quod authores philosophantur de subiecto actionis & passionis.

Denique præter hæc, ex suppositione quod detur tertia entitas causata à partibus simul sumptis & vnitis, influxus quasi actiuus istarum partium in compositum est considerabilis in generatione, & influxus passiuus correspondens ipsi in composito: & quidem concursus ille quasi actiuus subiectionetur in partibus, & in mea sententia non distinguitur realiter ab vnione partium; influxus vero passiuus subiectionetur in toto composito, & ab illo proxime, & immediate denominatur totum compositum generatum.

Præter hos autem respectus, aut modos iam specificatos, non videtur generationem dicere aliquid positum vltra subiectum, formam, & compositum.

Quare abunde constat, quid in rei veritate sit subiectum generationis, secundum omnia, quæ dicit iuxta diuersas authorum sententias, quarum examen non spectat huc, sed ad Physicam, ac Logicam.

Nunc ergo restat maioris doctrinæ causa examinare aliquos modos particulares dicendi, quorumdam Thomistarum, quorum aliqui quamvis negent tertiam entitatem, dicunt tamen subiectum generationis absolute esse totum compositum. Ita Bannes hic c. 4. q. 11. quem sequitur Ioannes à S. Thoma: alij vero dicunt, quod sit ipsa materia prima, Ruinus supra q. 4. Complutenses, quamuis hi probabilem censent priorem sententiam.

C O N C L V S I O

16 *Ex suppositione*, quod detur tertia entitas distincta à partibus simul sumptis, & vnitis, & quod generatio sit aliquid vnum, non debet collocari in toto composito, tantum in subiecto inhesionis, sed potius in materia prima, entitas, subiectionetur in materia.

Hæc est communissima sententia contra Bannem & Ioannem à Sancto Thoma.

Probat manifeste, quia totum compositum ex hypothesi

H h h